

DECIZIE

11 aprilie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul – Valeriu Doagă
Judecătorii – Tamara Chișca-Doneva, Nina Vascan

examinând recursul declarat de reprezentantul Ministerului Justiției, Constantin Cachița împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 24 ianuarie 2018, adoptată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Petru Buruiană împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii executorul judecătoresc Anatolie Bănărescu și întreprinderea cu capital străin „Constr Prim-Locuință” societate cu răspundere limitată cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului moral,

c o n s t a t ă :

La 03 aprilie 2017, avocatul Lilian Maliga a depus cerere de chemare în judecată în numele lui Petru Buruiană împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii executorul judecătoresc Anatolie Bănărescu și întreprinderea cu capital străin „Constr Prim-Locuință” societate cu răspundere limitată, prin care a solicitat constatarea faptului încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 26 ianuarie 2011 și repararea prejudiciului moral în mărime de 1 000 000 de lei.

Judecătoria Chișinău (sediul Central), prin hotărârea din 20 iunie 2017 (f.d. 46, 53-59), a admis parțial acțiunea.

A constatat încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 26 ianuarie 2011.

A încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Petru Buruiană suma de 3 000 de lei cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral cauzat.

În rest, a respins acțiunea ca neîntemeiată.

La 04 iulie 2017, reprezentantul lui Petru Buruiană, avocatul Lilian Maliga a depus cerere de apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Central) din 20 iunie 2017, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii (f.d. 51-52).

La 20 iulie 2017, executorul judecătoresc Anatolie Bănărescu a declarat apel

împotriva hotărârii Judecătorei Chișinău (sediul Central) din 20 iunie 2017, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii (f.d. 72-73 recto-verso).

La 18 august 2017, reprezentantul Ministerului Justiției, Constantin Cachița a depus cerere de apel împotriva hotărârii Judecătorei Chișinău (sediul Central) din 20 iunie 2017, prin care a solicitat repunerea în termen a cererii de apel, admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii (f.d. 79-83).

În motivarea cerinței privind repunerea în termen a apelului a invocat faptul că hotărârea Judecătorei Chișinău (sediul Central) a fost pronunțată în lipsa reprezentantului Ministerului Justiției, iar prima instanță nu i-a expediat în decurs de 5 zile copia hotărârii judecătorești.

Astfel, Ministerul Justiției a recepționat, la 19 iulie 2017, doar hotărârea judecătorească întocmită integral.

Curtea de Apel Chișinău, prin încheierea din 24 ianuarie 2018 (f.d. 96-101), a primit în procedură apelul declarat de executorul judecătoresc Anatolie Bănărescu și a numit ședința de judecată pentru examinarea acestuia pentru data de 28 martie 2018, ora 11.00.

A restituit cererea de apel depusă de reprezentantul lui Petru Buruiană, avocatul Lilian Maliga

A respins cererea reprezentantului apelantului Ministerul Justiției, Constantin Cachița de repunere în termenul de declarare a apelului și a restituit cererea de apel depusă de reprezentantul Ministerului Justiției, Constantin Cachița, pe motiv că a fost depusă în afara termenului legal, iar instanța a refuzat să efectueze repunerea în termen.

În consolidarea soluției sale, instanța de apel a reținut că, Ministerul Justiției și reprezentantul acestuia a cunoscut despre prezenta cauza civilă și prin prisma art. 56 alin. (3) din Codul de procedură civilă era obligat să se folosească cu bună-credință de drepturile sale procedurale, să se informeze despre soluția primei instanțe și să-și valorifice dreptul de a ataca hotărârea judecătorească în ordine de apel în termenul stabilit de legislație.

La 26 februarie 2018, reprezentantul Ministerului Justiției, Constantin Cachița a declarat recurs împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 24 ianuarie 2018, prin care solicită admiterea recursului; casarea încheierii recurate în partea în care a respins cererea apelantului Ministerul Justiției de repunere în termenul de declarare a apelului și a restituit cererea de apel depusă de acesta; cu emiterea unei decizii sub formă de încheiere prin care să fie admis spre examinarea apelul declarat de Ministerul Justiției; și restituirea cauzei în instanța de apel pentru judecarea apelului în fond (f.d. 104-406).

În motivarea recursului opinează că încheierea recurată este neîntemeiată și emisă cu încălcarea normelor de drept procedural. În acest sens menționează că, instanța de apel nu a ținut cont de faptul că, hotărârea Judecătorei Chișinău (sediul Central) a fost pronunțată în lipsa reprezentantului Ministerului Justiției, hotărârea judecătorească nefiindu-i remisă în decurs de 5 zile.

Reprezentantul recurentului relevă că, întru susținerea dezideratelor a prezentat instanței de apel scrisoarea șefului Secției managementul documentelor, prin care se adeverește faptul că până la 19 iulie 2017 în adresa Ministerului Justiției nu a

parvenit hotărârea (dispozitiv) a primei instanțe.

Ab initio Colegiul decelează că, în conformitate cu prevederile art. 425 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Conform art. 111 alin. (3) din Codul de procedură civilă, termenul de procedură stabilit în ani, luni sau zile începe să curgă în ziua imediat următoare datei calendaristice stabilite, datei comunicării actului de procedură sau producerii evenimentului ori momentului care a condiționat începutul lui.

Coroborând dispozițiile art. 425 cu art. 111 alin. (3) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs consideră că, în speță, termenul de demarare a căii de atac începe să curgă în ziua imediat următoare datei comunicării încheierii judecătorești.

Colegiul atestă că, în speță, calea de atac este demarată în interiorul termenului legal, deoarece din materialele cauzei nu poate fi stabilit momentul comunicării încheierii Curții de Apel Chișinău din 24 ianuarie 2018 (f.d. 96-101), iar drept consecință nu poate fi stabilit momentul când începe să curgă termenul de exercitare a dreptului de a ataca încheierea judecătorească.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de reprezentantul Ministerului Justiției, Constantin Cachița urmează a fi respins și menținută încheierea Curții de Apel Chișinău din 24 ianuarie 2018, din motivele ce succed.

Articolul 426 din Codul de procedură civilă consemnează în alin. (1) că, recursul împotriva încheierii se depune și se examinează în modul stabilit de prezentul capitol, cu excepțiile stabilite de prezenta secțiune.

Alineatul (3) al aceluiași articol consemnează că, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 3 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

În conformitate cu prevederile art. 427 lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs după ce examinează recursul împotriva încheierii este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

Materialele cauzei atestă că, prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Central), din 20 iunie 2017 (f.d. 46, 53-59), s-a admis parțial acțiunea lui Petru Buruiană împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii executorul judecătoresc Anatolie Bănărescu și ÎCS „Constr Prim-Locuință” SRL cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului moral; s-a constatat încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 26 ianuarie 2011; și s-a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Petru Buruiană suma de 3 000 de lei cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral cauzat; în rest, acțiunea s-a respins ca neîntemeiată.

La 04 iulie 2017, reprezentantul lui Petru Buruiană, avocatul Lilian Maliga a depus cerere de apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Central) din 20 iunie 2017, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii (f.d. 51-52).

La 20 iulie 2017, executorul judecătoresc Anatolie Bănărescu a declarat apel

împotriva hotărârii Judecătorei Chișinău (sediul Central) din 20 iunie 2017, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii (f.d. 72-73 recto-verso).

La 18 august 2017, reprezentantul Ministerului Justiției, Constantin Cachița a depus cerere de apel împotriva hotărârii Judecătorei Chișinău (sediul Central) din 20 iunie 2017, prin care a solicitat repunerea în termen a cererii de apel, admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii (f.d. 79-83).

Cu titlu de consecință, Curtea de Apel Chișinău, prin încheierea din 24 ianuarie 2018 (f.d. 96-101), a respins cererea reprezentantului apelantului Ministerul Justiției, Constantin Cachița de repunere în termenul de declarare a apelului și a restituit cererea de apelul depusă de acestea împotriva hotărârii Judecătorei Chișinău (sediul Central) din 20 iunie 2017.

Verificând legalitatea încheierii Curții de Apel Chișinău din 24 ianuarie 2018 prin prisma argumentelor invocate în recurs și a materialelor cauzei, Colegiul ajunge la concluzia că aceasta a fost emisă în concordanță cu normele de drept procedural pertinente speței.

În conformitate cu prevederile art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

Colegiul taxează că, termenul de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia participanții la proces trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

În acest sens, dispozițiile art. 111 alin. (3) din Codul de procedură civilă evocă faptul că, termenul de procedură stabilit în ani, luni sau zile începe să curgă în ziua imediat următoare datei calendaristice stabilite, datei comunicării actului de procedură sau producerii evenimentului ori momentului care a condiționat începutul lui.

Colegiul apreciază drept critice alegațiile reprezentantului recurentului precum că Ministerului Justiției nu i-a fost comunicată hotărârea primei instanțe. Or, din conținutul proceselor-verbale ale ședințelor de judecată în prima instanță se atestă că, reprezentanții Ministerului Justiției au participat la ședințele de judecată din 26 aprilie 2017 (f.d. 20-21), 24 mai 2017 (f.d. 28), 08 iunie 2017 (f.d.36-37) și din 19 iunie 2017, ora 10.30 (f.d. 42-44).

Mai mult decât atât, prin contrasemnarea olografă a avizelor de înștiințare, reprezentanții Ministerului Justiției au confirmat faptul că sunt înștiințați despre ședințele de judecată de examinare a cauzei stabilite pentru datele de 24 mai 2017, ora 11.30 (f.d. 22), 08 iunie 2017, ora 12.30 (f.d. 29), 19 iunie 2017, ora 10.30 (f.d.38).

Astfel, hotărârea primei instanțe a fost pronunțată public la 20 iunie 2017 (f.d.46), ședință despre care reprezentanții Ministerului Justiției au fost înștiințați, prin prisma art. 102 alin. (4¹) din Codul de procedură civilă.

Aderent, este remarcabil că, prin scrisoarea de comunicare a actului de procedură (f.d. 48) se certifică faptul că, la 20 iunie 2017, Judecătoria Chișinău (sediul Centru) a expediat în adresa Ministerului Justiției hotărârea judecătorească din 20 iunie 2017. Astfel, deși art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă prescrie exhaustiv că termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării

dispozitivului hotărârii, în condițiile speței reprezentantul Ministerului Justiției și-a valorificat dreptul de a ataca hotărârea Judecătorei Chișinău (sediul Centru) din 20 iunie 2017 în ordine de apel peste termenul legal de 30 de zile prestabilit de legiuitor, depunând cererea de apel abia la 18 august 2017. Or, termenul de exercitare a căii de atac în ordine de apel a început să curgă din ziua imediat următoare datei calendaristice emiterii și pronunțării hotărârii judecătorești, și anume de la 21 iunie 2017 și este un termen de decădere.

Succesiv, cu referire la cererea reprezentatului apelantei cu privire la repunerea în termen a apelului, Colegiul învederează că legiuitorul a acordat justițiabililor dreptul de a fi repuși în termenul de îndeplinire a unui act de procedură, care a fost omis din motive întemeiate.

Așa, în conformitate cu prevederile art. 362 alin. (3) coroborat cu art. 116 alin.(1) și (3) din Codul de procedură civilă, persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de declarare a apelului pot fi repute în termen de către instanță. La cererea de repunere în termen se anexează probele ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului.

Repunerea în termenul procedural poate fi efectuată doar în baza unor temeieri viabile și întemeiate. Astfel, caracterul temeiniciei motivelor de omitere a termenului procedural reprezintă o condiție *sine qua non* pentru repunerea acestuia. Prin urmare, obligația probării existenței circumstanțelor, care au făcut imposibilă efectuarea de către persoană a anumitor acțiuni procesuale în termenul stabilit, este pusă în sarcina justițiabilului ce solicită repunerea în termenul omis.

Analizând minuțios memoriul cererii de repunere în termen, Colegiul ajunge la concluzia că, în condițiile speței nu sunt aplicabile dispozițiile art. 116 alin.(1) și (3) din Codul de procedură civilă, or termenul de declarare a apelului poate fi restabilit doar în cazul când persoanele îndreptățite solicită acest lucru și prezintă probe veridice ce confirmă imposibilitatea sa de a exercita acest act de procedură în interiorul termenului legal.

În speță, însă, reprezentantul Ministerului Justiției cunoscând despre existența prezentei cauze civile, avea obligația pozitivă de a da dovadă de diligență și de a se interesa despre soarta și etapa procedurală la care se află aceasta, cu atât mai mult că pe portalul unic al instanțelor de judecată [<http://www.instante.justice.md>] se publică informația cu privire la toate cererile de chemare în judecată, agenda ședințelor de judecată, rezultatul ședințelor de judecată, hotărârile instanței de judecată și alte informații relevante pentru justițiabili. Portalul unic al instanțelor de judecată reprezentând un punct unic de acces la informația despre activitatea tuturor instanțelor de judecată, având ca scop susținerea unui mediu informațional virtual și accesibil pentru asigurarea comunicării între cetățeni și instanțele de judecată.

Prin urmare, aplicând principiul *nemo censetur ignorare legem*, conform căruia necunoașterea sau cunoașterea greșită a legii nu exonerează persoanele de obligația de a se conforma legii, instanța de recurs conchide că, întru repunerea în termen a cererii, reprezentantul Ministerului Justiției nu poate invoca necomunicarea hotărârii judecătorești, deoarece în sensul art. 362 alin. (1) coroborat cu dispozițiile art. 111 din Codul de procedură civilă termenul de exercitare a căii de atac în ordine de apel începe să curgă din ziua imediat următoare datei calendaristice emiterii și pronunțării hotărârii judecătorești și nicidecum nu depinde de momentul comunicării actului judecătoresc de dispoziție.

În acest sens, Colegiul notează că legiuitorul a instituit termen de decădere pentru exercitarea căii de atac, asigurând astfel stabilitatea raporturilor juridice dintre părți și evitarea incertitudinii pentru o perioadă îndelungată de timp, în care apar, derulează și se modifică o complexitate de relații dintre părți sub egida unor norme de drept distincte. Deci, admiterea exercitării unei căi de atac în afara termenului legal ar constitui o încălcare a principiului legalității și securității raporturilor juridice și respectiv, o soluție inadmisibilă în conjunctura ordinii de drept naționale.

Relaționând circumstanțele constatate textelor legale precitate, Colegiul apreciază ca fiind reprehensibilă alegația reprezentantului recurenteii invocată în sensul repunerii în termenul de declarare a apelului precum că nu a recepționat dispozitivul hotărârii judecătorești. Or, litiganții în proces, având cunoștință de dispozițiile legale și de actele de procedură întreprinse ale instanțelor judecătorești, urmează să facă uz de drepturile sale procedurale cu bună credință și diligență.

La caz, este aplicabilă și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care a apreciat că reglementarea referitoare la formalitățile și termenele ce trebuie respectate pentru exercitarea unei căi de atac, urmărește să asigure o bună administrare a justiției și, în particular, să respecte principiul securității raporturilor juridice și că cei interesați trebuie să aibă posibilitatea de a se aștepta ca aceste reguli să fie aplicate. S-a subliniat că aceste termene urmăresc mai multe scopuri importante, și anume să garanteze securitatea juridică fixând un termen pentru acțiuni, să pună pe eventualii pârâți la adăpost de plângeri introduse foarte târziu care ar fi, probabil, mai dificil de combătut, și să împiedice nedreptățile ce s-ar putea produce dacă tribunalele ar fi chemate să se pronunțe în legătură cu evenimente consumate cu mult timp în urmă, plecând de la elemente de probă cărora nu li s-ar mai putea acorda credit și care ar fi incomplete din cauza timpului scurs (cauza *Brumărescu v. România*, cauza *Marckx v. Belgia*).

În cauza *Melnic v. Republica Moldova*, Înalta Curte a constatat violarea securității raporturilor juridice (art. 6 § 1 al Convenției) pentru admiterea, într-o cauză cu privire la recuperarea prejudiciilor, a unui recurs depus peste termen, fără a se expune asupra obiecției reclamantului că recursul este tardiv.

În această ordine de idei, corelând circumstanțele faptice constatate, și expuse supra, cu normele legale precitate, instanța de recurs ajunge la concluzia că, la depunerea cererii de repunere în termenul de declarare a apelului, reprezentantul Ministerului Justiției nu a prezentat probe concludente și verosimile care ar dovedi imposibilitatea sa de a îndeplini actul procedural în interiorul termenului legal instituit de art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat în cauza *Ponomaryov vs Ucraina* că, deși în speță nu este vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de redeschiderea unui proces după un interval considerabil de timp prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși reînnoirea acestui termen după o perioadă îndelungată și pentru motive neconvingătoare, reprezintă o decizie care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

Curtea a admis că revine în primul rând instanțelor interne să decidă asupra repunerii în termenul de introducere a căii ordinare de atac, dar ele nu se bucură de o marjă de apreciere nelimitată. Instanțele sunt obligate să indice motivele pentru care

au acceptat repunerea în termen. Un asemenea motiv ar putea fi, spre exemplu, necomunicarea hotărârii luate în proces de către autoritățile competente ale statului. Chiar și atunci, totuși, posibilitatea repunerii în termen nu ar fi nelimitată, dată fiind obligația părților de a se interesa, la intervale rezonabile, de stadiul procesului de care ele au cunoștință. În toate cazurile, instanțele interne ar trebui să verifice dacă motivele de repunere în termen ar putea justifica o ingerință în principiul autorității de lucru judecat, în special atunci când, ca în cazul de față, legea internă nu limitează în nici un fel marja de apreciere a instanțelor naționale fie cu privire la interval, fie cu privire la motivele de repunere în termen.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că încheierea Curții de Apel Chișinău din 24 ianuarie 2018 a fost emisă în concordanță cu normele de drept procedural, iar argumentele invocate în recurs sunt lipsite de substanță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul, cu menținerea încheierii recurate.

În conformitate cu art. 427 lit. a) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

A respinge recursul declarat de reprezentantul Ministerului Justiției, Constantin Cachița împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 24 ianuarie 2018.

A menține încheierea Curții de Apel Chișinău din 24 ianuarie 2018, adoptată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Petru Buruiană împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii executorul judecătoresc Anatolie Bănărescu și întreprinderea cu capital străin „Constr Prim-Locuință” societate cu răspundere limitată cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului moral.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,
judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Nina Vascan